

Jasna Čapo Žmegač, Aleksandra Muraj, Zorica Vitez, Jadranka Grbić, Vitomir Belaj i suradnici, Etnografija, Svagdan i blagdan hrvatskoga puka, Matica hrvatska, Zagreb 1998., 362 str.

U godini 1998. objavljena je knjiga *Etnografija: Svagdan i blagdan hrvatskoga puka*. Rezultat je to dijela znanstvenoistraživačkoga programa Instituta za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu i projekta Matice hrvatske o objavljivanju serijala "Hrvatska", unutar kojega bi trebala biti publicirana monografska izdanja o Hrvatskoj iz aspekata različitih društvenih i prirodnih znanosti. *Etnografija* je

prva knjiga toga serijala, a potpisuje je tim stručnjaka, etnologa, etnomuzikologa i folklorista. Uz pregledne tekstove o materijalnoj, duhovnoj i društvenoj kulturi Hrvata, knjiga obiluje i slikovnim materijalom (dvjestotinjak fotografija i crteža) popraćena je kazalom imena i pojmova kao i izabranom stručnom bibliografijom.

U knjizi su predstavljeni oblici materijalne kulture, stanovanja, prehrane i odijevanja hrvatskoga puka (Aleksandra Muraj), običaji godišnjega i životnoga ciklusa (Zorica Vitez) te predodžbeni i imaginativni svijet puka o nadnaravnome (Jadranka Grbić). Slijedi pregledni prikaz folklorne glazbe i plesa u Hrvatskoj (Grozdana Marošević, Tvrtko Zebec), folklornog likovnog izraza (Reana Senjković) te pregled hrvatske usmene književnosti (Ivan Lozica). Seoski život obrađen je s aspekta obitelji i šire mreže seoske društvenosti uz problematiziranje višeslojnoga identiteta društvenih zajednica te subjektivnih granica identifikacije zajednice (Jasna Čapo Žmegač). *Etnografija* započinje uvodnom studijom o osnovnim pojmovima struke uz kritičku revalorizaciju istih (Jasna Čapo Žmegač), a završava pregledom povijesti etnološke misli u Hrvata (Vitomir Belaj).

Etnografija predstavlja pregled kulture hrvatskoga sela u razdoblju od kraja 19. do sredine 20. stoljeća. Odabir toga vremenskog okvira uvjetovan je velikim bogatstvom dokumentirane građe u spomenutom razdoblju, a sama je građa u knjizi dijelom predstavljena tematski, a dijelom regionalno, prema modelu kulturnih areala (panonski, dinarski, jadranski) te upućuje na promišljanje pluraliteta hrvatske kulture. Pojedini su autori svojim tekstovima ostvarili zanimljivo i dinamično štivo u kojemu se, više ili manje, razabiru suvremena znanstvena stremljenja i usmjerenja hrvatske etnologije prema novim temama i reinterpetaciji etnografske građe, iako knjiga ne predstavlja puninu dosega suvremene hrvatske etnološke i antropološke misli devedesetih.

Ova knjiga etnografija je hrvatske seljačke kulture u hrvatskim državnim granicama, a samo se mjestimice spominje kultura drugih naroda s kojima su Hrvati živjeli u susjedstvu ili kultura Hrvata izvan Hrvatske. Iako kulturno, društveno i etnički isključiv pristup nije prikladan istraživanju kulture jer ne oslikava razvojne, utjecajne i kompleksne okosnice kulture, takav je odabir djelomično opravdan postavljanjem granica teme bez kojih bi se bogata građa mogla predstavljati u velikim razmjerima. Osim toga, knjiga je objavljena i s izvjesnim zakašnjenjem (slični su etnografski pregledi ostalih europskih zemalja objavljeni prije 30-tak godina) i donekle je to "dug" hrvatske etnologije, koja nakon niza monografskih i regionalnih pregleda objavljuje i pregled cjelokupne građe o hrvatskom seljaštvu prve polovice 20. stoljeća i to upravo na kraju istoga stoljeća kad se naveliko (pre)oblikuje hrvatski nacionalni i kulturni identitet.

Predstavljena je knjiga prva monografija sveobuhvatnog etnografskog prikaza i etnološko promišljanje kompleksa seljačke kulture u prvoj polovici 20. stoljeća, plod je zbroja monografija i truda istraživača od Radićevih dana te dijela znanstvene hrvatske etnološke tradicije do danas. Znanstveni temelj te istodobno pregledan i popularan pristup građi priskrbili su *Etnografiji* i status sveučilišnog udžbenika. Ista je knjiga i njezini autori ove, 1999. godine nagrađena godišnjom državnom nagradom za znanost u području društvenih znanosti.

Valentina GULIN ZRNIĆ